

Sygn. akt SDI 53/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Dołhy

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Rady Notarialnej
w sprawie notariusz **M. G.**

obwinionej z art. 50 ustawy Prawo o notariacie

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 18 grudnia 2015 r.

kasacji, wniesionej przez obrońcę obwinionej

oraz Ministra Sprawiedliwości na niekorzyść obwinionej

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego przy Krajowej Radzie Notarialnej
z dnia 1 czerwca 2015 r.,

zmieniającego orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Notarialnej w [...] w
z dnia 26 lutego 2015 r.

**1. uchyla zaskarżone orzeczenie i utrzymane nim w mocy
orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Notarialnej w [...] w
zakresie czynów opisanych w pkt. 4, 5, 6 i 7 części wstępnej
orzeczenia Sądu pierwszej instancji i na podstawie art. 17 § 1 pkt
6 k.p.k. w zw. z art. 69 i art. 52 § 1 ustawy Prawo o notariacie**

umarza postępowanie w tym zakresie, a kosztami sądowymi postępowania obciąża:

a) za postępowanie przed Sądem Dyscyplinarnym Izby Notarialnej w [...] – Izbę Notarialną w W[...];

b) za postępowanie przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym przy Krajowej Radzie Notarialnej– Krajową Radę Notarialną;

c) za postępowanie przed Sądem Najwyższym – Skarb Państwa;

2. uchyla zaskarżone orzeczenie w pozostałej części, tj. w odniesieniu do czynów opisanych w pkt. 8, 9 i 10 części wstępnej orzeczenia Sądu pierwszej instancji i odnośnie do tych czynów przekazuje sprawę Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Rady Notarialnej do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Notariusz M. G. została obwiniona o popełnienie szeregu czynów stanowiących oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa, polegającą na tym, że:

1. w dniu 22.03.2012 roku, sporządzając akt notarialny Rep. A ..1/2012, obejmujący umowę pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie naruszyła obowiązek czuwania nad należytym zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron w ten sposób, że mimo tego, iż występowała rażąca dysproporcja między kwotą pożyczki (74.000,00 złotych z odsetkami i prowizją), a wskazaną w akcie wartością nieruchomości (300.000,00 złotych) i strony nie umówiły się co do sposobu rozliczenia w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie, nie zawarła w akcie żadnych zapisów dotyczących tych rozliczeń, poddała pożyczkobiorców egzekucji z art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c., co (obowiązku wydania nieruchomości, poprzestając jedynie na zobowiązaniu pożyczkodawców do powrotnego przeniesienia prawa własności, jednocześnie nie zawierając wniosku o wpis w księdze wieczystej roszczenia o powrotne przeniesienie własności, tj. o czyn z art. 50 z zw. art. 80 § 2 i 3

ustawy Prawo o notariacie (dalej: u.p.n.) w zw. art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 358¹ § 1 k.c.

2. w dniu 27.03.2012 roku, sporządzając akt notarialny Rep. A ...9/2012, obejmujący umowę pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie naruszyła obowiązek czuwania nad należyтым zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron w ten sposób, że mimo tego, iż występowała rażąca dysproporcja między kwotą pożyczki (80.600,00 zł wraz z odsetkami i prowizją), a wskazaną w akcie wartością nieruchomości (300.000,00 złotych) i strony nie umówiły się co do sposobu rozliczenia w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie, nie zawarła w akcie żadnych zapisów dotyczących tych rozliczeń, poddała pożyczkobiorców egzekucji z art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c., co do obowiązku wydania nieruchomości, poprzestając jedynie na zobowiązaniu pożyczkodawców do powrotnego przeniesienia prawa własności, jednocześnie nie zawierając wniosku o wpis w księdze wieczystej roszczenia o powrotne uniesienie własności, tj. o czyn z art. 50 z zw. art. 80 § 2 i 3 u.p.n. oraz w zw. z art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 358¹ § 1 k.c.
3. w dniu 30.03.2012 roku, sporządzając akt notarialny Rep. A ...3/2012, obejmujący umowę pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie naruszyła obowiązek czuwania nad należyтым zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron w ten sposób, że mimo tego, iż występowała dysproporcja między kwotą pożyczki (53.350,00 zł wraz z prowizją i odsetkami), a wskazaną w akcie wartością nieruchomości (80.000,00 złotych) i strony nie umówiły się co do sposobu rozliczenia w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie, nie zawarła w akcie żadnych zapisów dotyczących tych rozliczeń, poddała pożyczkobiorców egzekucji z art. 777 § 1 pkt. 4 k.p.c., co do obowiązku wydania nieruchomości, poprzestając jedynie na zobowiązaniu pożyczkodawców do powrotnego przeniesienia prawa własności, jednocześnie nie zawierając wniosku o wpis w księdze wieczystej roszczenia o powrotne przeniesienie własności, tj. o czyn z art. 50 z zw. art. 80 § 2 i 3 u.p.n. oraz w zw. z art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 358¹ § 1 k.c..
4. w dniu 8.06.2012 roku, sporządzając akt notarialny Rep. A ...5/2012 obejmujący umowę pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie naruszyła

obowiązek czuwania nad należyтым zabezpieczeniem praw i słuszných interesów stron w ten sposób, że mimo tego, iż występowała rażąca dysproporcja między kwotą pożyczki (62.000,00 zł z odsetkami i prowizją), a wskazaną w akcie wartością nieruchomości (1.000.000,00 złotych) i strony nie umówiły się co do sposobu rozliczenia w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie, nie zawarła w akcie żadnych zapisów dotyczących tych rozliczeń, poddała pożyczkobiorców egzekucji z art. 777 § 1 pkt. 4 k.p.c., co do obowiązku wydania nieruchomości, poprzestając jedynie na zobowiązaniu pożyczkodawców do powrotnego przeniesienia prawa własności, jednocześnie nie zawierając wniosku o wpis w księdze wieczystej roszczenia o powrotne przeniesienie własności, tj. o czyn z art. 50 z zw. art. 80 § 2 i 3 u.p.n. oraz w zw. z art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 358¹ § 1 k.c.

5. w dniu 18.06.2012 roku, sporządzając akt notarialny Rep. A ...0/2012, obejmujący umowę pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie, a także oświadczenie Rep. A ...7/2012 i protokół Rep. A ...9/2012, naruszyła obowiązek czuwania nad należyтым zabezpieczeniem praw i słuszných interesów stron w ten sposób, że mimo tego, iż wystąpiła rażąca dysproporcja między kwotą pożyczki (17.360,00 złotych z odsetkami i prowizją), a wskazaną w akcie wartością nieruchomości (150.000,00 złotych) i strony nie umówiły się co do sposobu rozliczenia w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie, nie zawarła w akcie żadnych zapisów dotyczących tych rozliczeń, poddała pożyczkobiorców egzekucji z art. 777 § 1 pkt. 4 k.p.c., co do obowiązku wydania nieruchomości, poprzestając jedynie na zobowiązaniu pożyczkodawców do powrotnego przeniesienia prawa własności z wpisem roszczenia w księdze wieczystej, przy czym oświadczeniem Rep. A ...7/2012 pożyczkobiorcy zrzekli się tego roszczenia i wyrazili nieodwołalną zgodę na jego wykreślenie z księgi wieczystej, składając to oświadczenie notariuszowi do depozytu Rep. A ...9/2012, zaś umowa przewidywała karę umowną w kwocie 50,00 zł za każdy dzień zwłoki w płatności pożyczki, tj. o czyn z art. 50 z zw. art. 80 § 2 i 3 u.p.n. oraz w zw. z art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c., art. 358¹ § 1 k.c. i art. 483 § 1 k.c.

6. w dniu 22.06.2012 roku, sporządzając akt notarialny Rep. A ...4/2012, obejmujący umowę pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie, a także oświadczenie Rep. A ...1/2012 i protokół Rep. A ...3/2012, naruszyła obowiązek czuwania nad należyтым zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron w ten sposób, że mimo tego, iż wystąpiła rażąca dysproporcja między kwotą pożyczki (62.000,00 złotych z odsetkami i prowizją), a wskazaną w akcie wartością nieruchomości (500.000,00 złotych) i strony nie umówiły się do sposobu rozliczenia w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie, nie zawarła w akcie żadnych zapisów dotyczących tych rozliczeń, poddała pożyczkobiorców egzekucji z art. 777 § 1 pkt. 4 k.p.c., co do obowiązku wydania nieruchomości, poprzestając jedynie na zobowiązaniu pożyczkodawców do powrotnego przeniesienia prawa własności z wpisem tego roszczenia w księdze wieczystej, przy czym oświadczeniem Rep. A ...1/2012 pożyczkobiorca zrzekł się tego prawa, wyraził nieodwołalną zgodę na jego wykreślenie, składając to oświadczenie notariuszowi do depozytu - Rep. A ...3/2012, zaś umowa przewidywała karę umowną w kwocie 100,00 zł za każdy dzień opóźnienia w płatności pożyczki, tj. o czyn z art. 50 z zw. art. 80 § 2 i 3 u.p.n. oraz w zw z art 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c., art. 358¹ § 1 k.c. i art. 483 § 1 k.c.
7. w dniu 13.09.2012 roku, sporządzając akt notarialny Rep. A ...6/2012, obejmujący umowę pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie, naruszyła obowiązek czuwania nad należyтым zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron w ten sposób, że po wcześniejszym dokonaniu w tym dniu przeniesieniu zwrotnym własności - aktem notarialnym za Rep. A ...9/2012, ponownie aktem notarialnym za Rep. A ...6/2012, zawartym pomiędzy tymi samymi stronami, a obejmującym znów umowę pożyczki i umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie, mimo iż wystąpiła rażąca dysproporcja między kwotą pożyczki (37.500,00 z złotych z odsetkami i prowizją), a wskazaną w akcie wartością nieruchomości (150.000,00 złotych) i strony nie umówiły się co do sposobu rozliczenia w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie, nie zawarła w akcie żadnych zapisów dotyczących tych rozliczeń, poddała pożyczkobiorców egzekucji z art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c., co

do obowiązku wydania nieruchomości, poprzestając jedynie na zobowiązaniu pożyczkodawców do powrotnego przeniesienia prawa własności z wpisem tego roszczenia w księdze wieczystej, przy czym umowa przewidywała karę umowną w kwocie 50,00 zł za każdy dzień zwłoki w płatności pożyczki, tj. o czyn z art. 50 w zw. art. 80 § 2 i 3 u.p.n. oraz w zw. z art. 58 § 2 k.c. art. 353¹ k.c., art. 358¹ § 1 k.c. i art. 483 § 1 k.c.,

8. w dniu 1.03.2013 roku, sporządzając akt notarialny Rep. A ...0/2013, obejmujący umowę pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczeniu naruszyła obowiązek czuwania nad należytym zabezpieczeniem praw słusznych interesów stron w ten sposób, że mimo tego, iż występowała rażąca dysproporcja między kwotą pożyczki (31.000,00 zł z odsetkami i prowizją), wskazaną w akcie wartością nieruchomości (400.000,00 złotych) i strony nie umówiły się co do sposobu rozliczenia w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie, nie zawarła w akcie żadnych zapisów dotyczących tych rozliczeń i poddała pożyczkobiorcę egzekucji z art. 777 § 1 pkt. 4 k.p.c., co do obowiązku wydania nieruchomości, poprzestając na zobowiązaniu pożyczkodawców do powrotnego przeniesienia prawa własności, jednocześnie nie zawierając wniosku o wpis roszczenia o zwrotne przeniesienie prawa własności tj. o czyn z art. 50 u.p.n. w zw. z art. 80 § 2 i 3 u.p.n. oraz w zw. z art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 358¹ § 1 k.c..
9. w dniu 15.03.2013 roku, sporządzając akt notarialny Rep. A ...9/2013, obejmujący umowę pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu naruszyła obowiązek czuwania nad należytym zabezpieczeniem praw i słusznych interesów stron w ten sposób, że mimo tego, iż wystąpiła drastyczna różnica między kwotą udzielonej pożyczki (24.800,00 zł z odsetkami i prowizją), a wartością lokalu (100.000,00 zł) i strony nie umówiły się co do sposobu rozliczenia w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie, nie zawarła w akcie żadnych zapisów dotyczących tych rozliczeń, nie pouczyła pożyczkobiorcy o skutkach prawnych zawartej umowy, poddała pożyczkobiorcę egzekucji z art. 777 § 1 pkt. 4 k.p.c., co do obowiązku wydania nieruchomości, poprzestając jedynie na zobowiązaniu pożyczkodawców do powrotnego przeniesienia prawa

własności, przy jednoczesnym braku możliwości zabezpieczenia poprzez wpis roszczenia o powrotne przeniesienie praw do lokalu poprzez wpis w księdze wieczystej, tj. o czyn z art. 50 u.p.n. w zw. z art. 80 § 2 i 3 u.p.n. oraz w zw. z art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 358¹ § 1 k.c.

10. w dniu 05.04.2013 roku, sporządzając akt notarialny Rep. A ...8/2013, obejmujący umowę pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie, a także oświadczenie Rep. A ...5/2013 i protokół Rep. A ...7/2013, naruszyła obowiązek czuwania nad należytym zabezpieczeniem praw i słuszych interesów stron w ten sposób, że mimo tego, iż wystąpiła rażąca dysproporcja między kwotą pożyczki (24.800,00 złotych z odsetkami i prowizją), a wskazaną w akcie wartością nieruchomości (350.000,00 złotych), strony nie umówiły się co do sposobu rozliczenia w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie, nie zawarła w akcie żadnych zapisów dotyczących tych rozliczeń, poddała pożyczkobiorcę egzekucji z art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c., co do obowiązku wydania nieruchomości, poprzestając jedynie na zobowiązaniu pożyczkodawców do powrotnego przeniesienia prawa własności z wpisem roszczenia w księdze wieczystej, przy czym oświadczeniem Rep. A ...7/2012 pożyczkobiorca zrzekł się tego roszczenia i wyraził nieodwołalną zgodę na jego wykreślenie, składając to oświadczenie notariuszowi do depozytu - Rep. A ...7/2013, przy czym umowa przewidywała karę umowną w kwocie 50,00 zł za każdy dzień zwłoki w płatności pożyczki tj. o czyn z art. 50 u.p.n. w zw. z art. 80 § 2 i 3 u.p.n. oraz w zw. z art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c., art. 358¹ § 1 k.c. i art. 483 § 1 k.c.

Sąd Dyscyplinarny Izby Notarialnej orzeczeniem z dnia 26 lutego 2015 r., uznał obwinioną za winną popełnienia przewinień zawodowych z art. 50 u.p.n., o których mowa w pkt 1-10 powyżej, polegających na rażącej obrazie przepisów art. 80 § 2 i 3 u.p.n. oraz w związku z art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. i 358¹ § 1 k.c. i za to na podstawie art. 51 § 1 pkt 3 u.p.n. wymierzył jej za każdy wyżej wymienionych czynów karę pieniężną w wysokości po 500,00 złotych, co łącznie stanowiło kwotę 5.000,00 zł.

Od tego orzeczenia odwołanie w zakresie wymiaru kary wniósł Minister Sprawiedliwości, wskazując na jej rażącą łagodność i wnosząc o wymierzenie obwinionej za każdy z przypisanych jej czynów kary pozbawienia prowadzenia kancelarii, a także Rzecznik Dyscyplinary, wskazując na obrazę art. 53 § 1 pkt 3 u.p.n., wnosząc o wymierzenie obwinionej kary pieniężnej zgodnie z ustawowym zakresem sankcji.

Odwołanie wniósł również obrońca obwinionej, podnosząc zarzut naruszenia zasady *nullum crimen sine lege* przez zastosowanie wykładni rozszerzającej oraz zarzut rażącej niewspółmierności kary i wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie obwinionej, ewentualnie o odstąpienie od wymierzenia kary.

Wyższy Sąd Dyscyplinary przy Krajowej Radzie Notarialnej orzeczeniem z dnia 1 czerwca 2015 r. :

- 1) na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. i art. 52 § 1 u.p.n. i art. 69 u.p.n. uchylił zaskarżone orzeczenie w zakresie czynów przypisanych obwinionej w pkt. 1-3 i postępowanie w tym zakresie umorzył;
- 2) zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że na podstawie art. 51 § 1 pkt 3 u.p.n. za każdy z pozostałych czynów przypisanych obwinionej (pkt. 4-10) wymierzył jej karę pieniężną w wysokości 2 000 złotych.

Od tego orzeczenia kasację wniósł obrońca obwinionej, podnosząc zarzut rażącego naruszenia prawa procesowego, mającego istotny wpływ na jego treść, a to art. 6 k.p.k. w zw. z art. 453 § 2 k.p.k. i art. 117 § 2 k.p.k., polegający na naruszeniu podstawowego prawa - prawa do obrony M. G., która przed rozprawą odwoławczą złożyła oświadczenie, że chce by postępowanie odbywało się z jej udziałem. Wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia za wyjątkiem rozstrzygnięcia o umorzeniu postępowania i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinary przy Krajowej Radzie Notarialnej do ponownego rozpoznania.

Kasację wniósł także Minister Sprawiedliwości i podnosząc zarzut rażącej niewspółmierności kary pieniężnej wniósł o uchylenie pkt. 2 orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinary z dnia 1 czerwca 2015 r., w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania przez Wyższy Sąd Dyscyplinary.

Rzecznik Dyscyplinarny Krajowej Rady Notarialnej w odpowiedzi na kasacje obrońcy obwinionej i Ministra Sprawiedliwości wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy obwinionej jest zasadna, co skutkowało wydaniem orzeczenia kasatoryjnego, czyniąc przedwczesnym zarzut rażącej niewspółmierności kary, podniesiony w kasacji Ministra Sprawiedliwości.

W rozpoznawanej sprawie obwiniona za pośrednictwem swego obrońcy przesłała pismo z dnia 20 maja 2015 r., w którym poinformowała Wyższy Sąd Dyscyplinarny o nagłej chorobie i przebywaniu na zwolnieniu lekarskim w okresie od 20 do 26 maja 2015 r., wnosząc o odroczenie terminu rozprawy odwoławczej, wyznaczonego na dzień 21 maja 2015 r. (k. 9 akt SN), wskazując, że chciałaby realizować osobiście prawo do obrony. Do Sądu odwoławczego nadesłano wówczas także zaświadczenie wystawione przez lekarza sądowego, wskazujące, że obwiniona będzie zdolna do stawiennictwa na rozprawę od 27 maja 2015 r. (k. 7 akt SN). Po wyznaczeniu nowego terminu rozprawy odwoławczej na dzień 1 czerwca 2015 r. i poinformowaniu o nim strony, obwiniona nadesłała pismo, którym oświadczyła, że w okresie do 28 maja do 10 czerwca 2015 r. przebywa na zwolnieniu lekarskim (na dowód tego przesłała skan zaświadczenia lekarskiego – k. 221 i 222), a obrońca obwinionej poinformował ponadto, że w terminie późniejszym zostanie przesłane zaświadczenie lekarza sądowego (k. 10 akt SN). W dniu rozprawy obrońca obwinionej nadesłał pismo, w którym informował, że z uwagi na urlop lekarza sądowego uzyskanie zaświadczenia lekarza sądowego będzie możliwe dopiero w godzinach popołudniowych i wniósł o uznanie nieobecności obwinionej za usprawiedliwioną i odroczenie rozprawy odwoławczej (k. 12 akt SN). Wyższy Sąd Dyscyplinarny przeprowadził jednak rozprawę i wydał orzeczenie, uznając nieobecność notariusz M. G. za nieusprawiedliwioną. Zaświadczenie od lekarza sądowego zostało nadesłane do Sądu rano 2 czerwca 2015 r., a zatem już po dniu rozprawy.

Zgodnie z art. 117 § 2 k.p.k., stosowanym odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym notariuszy (w zw. z art. 69 u.p.n.), czynności procesowej nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiła się i należyce

usprawiedliwiła swoje niestawiennictwo i wniosła o nieprzeprowadzenie czynności bez jej obecności. Usprawiedliwienie z powodu choroby wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie, wystawionego przez lekarza sądowego (art. 117 § 2a k.p.k. w zw. z art. 69 u.p.n.). Należy przy tym zaznaczyć, że decydujący w kwestii oceny należytego usprawiedliwienia nieobecności jest obiektywny stan rzeczy, niezależny od wiedzy sądu co do okoliczności uniemożliwiających stronie stawiennictwo na rozprawę.

Biorąc pod uwagę sygnalizację obwinionej i jej obrońcy o chorobie i zamiarze przedstawienia zaświadczenia od lekarza sądowego, które zresztą przedstawiono w związku z usprawiedliwieniem nieobecności na terminie rozprawy w dniu 21 maja 2015 r. Sąd odwoławczy powinien był odroczyć termin rozprawy odwoławczej, albowiem rysowało się wysokie prawdopodobieństwo usprawiedliwienia nieobecności obwinionej na terminie w dniu 1 czerwca 2015 r. Wprawdzie wadliwość procedowania Wyższego Sądu Dyscyplinarnego nie była spowodowana umyślnym, czy choćby zawinionym działaniem, jednak biorąc pod uwagę standard realizacji prawa do obrony na gruncie polskiego postępowania karnego przepis art. 117 § 2 k.p.k. należy interpretować w ten sposób, że nakazuje on uwzględniać także okoliczności nieznane sądowi, uniemożliwiające stawiennictwo na rozprawę. W tym zakresie stwierdzenie wadliwości procedowania sądu, który przeprowadził daną czynność procesową bez udziału uczestnika postępowania, którego dotyczą te okoliczności, oparte jest na zasadzie ryzyka. Tym bardziej więc nie należy przeprowadzać czynności procesowej, kiedy osoba uprawniona do wzięcia w niej udziału w wysokim stopniu uprawdopodobni należyte usprawiedliwienie swojego niestawiennictwa po terminie dokonania czynności.

Z tych względów należało uchylić zaskarżone orzeczenie, co skutkowało koniecznością uchylenia również orzeczenia Sądu pierwszej instancji w zakresie przewinień, opisanych w pkt. 4-7 i umorzenie postępowania w tym zakresie wobec stwierdzenia upływu terminu przedawnienia w odniesieniu do tych czynów (art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 69 i art. 52 § 1 u.p.n.). W zakresie zaś czynów z pkt. 8-10 sprawę przekazano Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego

rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Bliski upływ terminów przedawnienia tych zachowań wymusza na Sądzie odwoławczym sprawne rozpoznanie sprawy.

Na marginesie jeszcze należy wyrazić wątpliwość co do prawidłowości oceny dyscyplinarno-prawnej czynów zarzucanych obwinionej. W wypadku uznania ich za naruszenie obowiązku wynikającego z art. 80 § 2 u.p.n. uprawnione byłoby uznanie tych deliktów nie tylko za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa, ale także za uchybienie godności zawodu, albowiem obowiązek czuwania nad należytym zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron wyraża normą moralną, do której przestrzegania obliguje notariusza § 1 Kodeksu Etyki Zawodowej Notariusza (Uchwała Krajowej Rady Notarialnej z dnia 12 grudnia 1997 r., nr 19/97 z późn. zm.). Sprzeniewierzenie się wyrażonej w tym przepisie aksjologii jest zatem czymś więcej, niż tylko naruszeniem przepisów prawa. Stanowi ono również uchybienie godności urzędu. Z uwagi jednak na zakres zaskarżenia odwołań wniesionych na niekorzyść obwinionej (tylko w zakresie płaszczyzny wymiaru kary) uwagi te nie mogą mieć przełożenia na sposób orzekania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w rozpoznawanej sprawie.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

kc